

Asia: VN/31662/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Tuoteturvallisuusasetuksen (General Product Safety Regulation, GPSR) tarkoituksena on varmistaa, että kaikki EU:n markkinoilla olevat kuluttajatuotteet ovat turvallisia, ja että tuotteiden jäljitettävyys ja dokumentaatio ovat riittäviä. Asetus kumoaa vuonna 2001 annetun tuoteturvallisuusdirektiivin ja tuo mukanaan useita velvollisuuksia valmistajille, maahantuojille, jakelijoille ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajille.

Elinkeinoelämän keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Esityksellä säädettäisiin uusi kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeva laki. Lakia sovelletaan kuluttajatuotteisiin eli tuotteisiin, jotka kuuluvat yleisen tuoteturvallisuusasetuksen (General Product Safety Regulation, GPSR) piiriin.

GPSR-asetuksen soveltamisala on laaja. Se koskee lähes kaikkia kuluttajien käyttöön tarkoitettuja tuotteita lukuun ottamatta elintarvikkeita ja lääkkeitä. Sitä sovelletaan myös käytettyihin tuotteisiin ja tuotteisiin, jotka korjataan, kunnostetaan tai kierrätetään myytäväksi uudelleen. GPSR-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että kaikki EU:n markkinoilla olevat kuluttajatuotteet ovat turvallisia. Asetuksella pyritään varmistamaan niin fyysisten kuin digitaalistenkin kuluttajatuotteiden turvallisuus. Asetus toimii turvaverkon tavoin: se kattaa riskejä, joista ei säännellä muualla EU-lainsäädännössä.

Eri tuotteiden turvallisuutta koskevat tekniset yksityiskohdat esitetään yleensä eurooppalaisissa yhdenmukaistetuissa standardeissa tai muissa EU:n komission hyväksymissä dokumenteissa. Sääntelyn selkeys ja ennakoitavuus onkin talouden toimijoille sekä yritysten kilpailukyvyllä tärkeää. Katsomme, että kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet on onnistuttu määrittelemään selkeästi.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkinavalvonta- ja muut viranomaiset

Esityksen mukaan markkinavalvontaviranomaisina toimivat ensisijaisesti ne viranomaiset, jotka muutoinkin valvovat kuluttajatuotteiden turvallisuutta erityislainsäädännön nojalla. Mikäli tällaisia erityissäädöksiä tai valvontaviranomaisia ei ole, valvontavastuu kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) tai Tullille. Tukes vastaa yleisesti kuluttajatuotteiden turvallisuuden valvonnasta, kun taas Tulli vastaa tuotteista, jotka tuodaan EU:n ulkopuolelta, viedään Suomesta, tai kuljetetaan Suomen kautta. Näiden viranomaisten valtuudet ja tehtävät määräytyvät markkinavalvontalain ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaisesti.

Markkinavalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kuluttajatuotteiden turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta sekä talouden toimijoiden ja verkkomarkkinapaikkojen tarjoajien velvollisuuksien noudattamista kuluttajatuotteiden osalta.

Pidämme ehdotusta kannatettavana. Haluamme korostaa toimivan markkinavalvonnan tärkeyttä muun muassa yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten takaamisessa. Viranomaisten välinen yhteistyö ja yhtenäisten menettelyjen kehittäminen on myös tärkeää, jotta valvontaa voitaisiin toteuttaa mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla ja, jotta talouden toimijoita kohdeltaisiin tasapuolisesti sekä kansallisella että EU-tasolla.

Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

Tullin osalta toimivaltuus vastaa nykytilaa. Tulli valvoisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rinnalla yleisten kulutustavaroiden turvallisuutta vain säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Tullin ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston välinen työnjako on tältä osin vakiintunut. Verkkoympäristössä markkinoitavien tuotteiden määrän ja samalla mahdollisten turvallisuuspuutteiden lisääntyessä on tarpeen vahvistaa myös Tullin resursseja, jotta Tulli tarpeen vaatiessa pystyy toimimaan riittävän nopeasti tehokkaasti.

Seuraamussäätely

Seuraamusmaksu on rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, ja sen määräisi esityksen mukaan markkinavalvontaviranomainen. Sitä koskevassa pykälässä (9 §) on lueteltu kohdittain kunkin talouden toimijan teot ja laiminlyönnit, joista seuraamusmaksu voidaan määrätä. Tämä on perusteltua ja toimijan oikeussuojaa sekä sääntelyn ennakoitavuutta.

Seuraamusmaksun osalta on tärkeää, että se voidaan jättää myös määräämättä, jos rikkomus on vähäinen tai maksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. On tärkeää, että myös tässä prosessissa valvontaviranomaisen ote on neuvova ja yhteistyöhakuinen ja talouden toimijoille annetaan kehotuksella mahdollisuus korjata havaitut puutteet.

Pidämme tärkeänä esityksessä todettua seuraamusmaksun viimesijaisuutta suhteessa muihin hallinnollisiin seuraamuksiin, kuten kieltoon, uhkasakkoon, turvaamistoimiin ja toiminnan keskeyttämiseen, nähden. On myös huomattava, että vaikka näillä muilla hallinnollisilla seuraamuksilla ei tähdätä rankaisemiseen, niiden kohteelle voi aiheutua niistä huomattavaa haittaa esimerkiksi toiminnan osan tai koko toiminnan keskeytyessä.

Muut asiat

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kulutuspalvelujen turvallisuutta koskeva yleinen laki. Voimassa olevassa kuluttajaturvallisuuslaissa säädetään niin kulutustavaroiden kuin kuluttajapalvelujen turvallisuudesta. Kuluttajaturvallisuuslaki kumottaisiin ja kulutuspalvelujen turvallisuudesta säädettäisiin erillinen lakinsa.

Lain tarkoituksena olisi parantaa kulutuspalvelujen turvallisuutta ehkäisemällä ja torjumalla kulutuspalveluista terveydelle aiheutuvia vahinkoja. Tähän pyrittäisiin poistamalla ja ehkäisemällä tällaisten vahinkojen vaaroja. Lain olisi tarkoitus kuluttajaturvallisuuslain tapaan toimia laaja-alaisena turvaverkkosäädöksenä, joka tulisi sovellettavaksi silloin, kun muuta palvelun turvallisuutta koskevaa sääntelyä ei ole.

Lain soveltamisala pysyisi monilta osiltaan samanlaisena kuin voimassa olevan lain soveltamisala. Lain asiallista soveltamisalaa kuitenkin supistettaisiin sulkemalla omaisuus suojattavien kohteiden ulkopuolelle. Tämä tarkoittaisi sitä, etteivät lain mukaiset velvoitteet koskisi omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemistä tai torjumista. Esityksellä muutettaisiin nykytilaa, jossa omaisuutta suojataan ennakkollisesti kuluttajaturvallisuuslain säännöksillä.

Esitys omaisuuden poistamisesta suojan kohteiden joukosta perustuisi yhtäältä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen suoraan sovellettaviin säännöksiin, joilla yhdenmukaistetaan yleinen tuoteturvallisuussääntely unionin alueella ja joilla ei välittömästi suojata omaisuutta. Toisaalta muutos perustuisi tuoteturvallisuuslain säätämisen jälkeen tapahtuneeseen lainsäädännön kehitykseen ja siihen arvioon, ettei kulutuspalvelujen tarjoajien velvoittaminen nimenomaisilla säännöksillä ottamaan ennakkollisesti omaisuutta koskevat vaarat huomioon enää tai ylipäätään ole tarpeen omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi.

Omaisuutta suojataan kuitenkin useissa sektorikohtaisissa säädöksissä. Omaisuuden suojaamisesta luopuminen kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevassa yleisessä sääntelyssä ei muutoinkaan tarkoittaisi sitä, että kuluttajat menettäisivät suojan tuotteista aiheutuvia esinevahinkoja vastaan; kuluttajilla olisi edelleen muuhun lainsäädäntöön, erityisesti tuotevastuulakiin ja kuluttajansuojalakiin (sekä vahingonkorvauslakiin) perustuvat oikeudet.

Niin kuin on voimassa olevan lain kohdalla, lakia ei sovellettaisi yhdistyksiin ja muihin yhteisöihin siltä osin kuin ne tarjoavat kulutuspalveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa eikä luonnollisiin henkilöihin siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja elinkeino- tai ammattitoimintansa ulkopuolella.

Katsomme, että rajaukset ovat perusteltuja. Haluamme kuitenkin tuoda esille eri palveluntarjoajien tasapuolisten kilpailuedellytysten tärkeyden myös suhteessa yhdistystoimijoihin.

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi tarkoittaa palvelun turvallisuuden varmistamista siten, ettei siitä aiheudu käyttäjille tai muille sen vaikutuspiirissä oleville hyväksymätöntä terveysvahingon

vaaraa. Palveluntarjoajan on varmistettava, että palvelu on turvallinen ja täyttää kaikki lainsäädännön vaatimukset.

Osa kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain mukaisista velvoitteista on päällekkäisiä sen syrjäyttävän muun lainsäädännön mukaisten velvoitteiden kanssa. Näitä lakeja tulisi voida soveltaa rinnakkaisesti. On tärkeää, että talouden toimijat voivat täyttää velvoitteensa noudattamalla yhtä soveltuvaa sääntelyä ja, että päällekkäisiä velvoitteita vältetään.

Myös eri viranomaisten yhteistyön tulee olla tehokasta, jotta voidaan myös valvonnassa välttyä epätarkoituksenmukaiselta päällekkäisyydeltä.

Palveluntarjoajan velvollisuudet ja niiden riskiperusteinen soveltaminen

Suunnittelua ja toteutusta koskevassa 7 §:ssä säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta suunnitella ja toteuttaa tarjoamansa kulutuspalvelu siten, että se on turvallinen. Lisäksi säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta dokumentoida velvoitteidensa noudattaminen. Suunnittelua ja toteutusta koskevaa pykälää sovellettaisiin riskiperusteisesti. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei kaikissa lain soveltamisalaan kuuluvissa kulutuspalveluissa olisi toteutettavia samoja suunnittelua ja toteutusta koskevia toimenpiteitä vaan toimenpiteet olisi toteuttava siinä määrin kuin olisi tarpeen ja kohtuullista. Riskiperusteista lähestymistapaa voidaan pitää kannatettavana.

Lisäksi 8 §:ssä säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta seurata jatkuvasti tarjoamansa kulutuspalvelun turvallisuutta, turvallisuuden puutteita ja kulutuspalvelusta aiheutuvia onnettomuuksia, arvioida turvallisuustoimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä ryhtyä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Lisäksi pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta pitää näistä seikoista kirjaa. Myös tätä sovellettaisiin riskiperusteisesti.

Samalla tämä tarkoittaisi, että turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta luovuttaisiin. Talouden toimijoilla on kuitenkin tärkeää olla riittävä tieto ja ohjeistus valvontaviranomaisten toimesta siitä, miten dokumentointivelvollisuuden voi jatkossa täyttää.

Valvontakeinot ja -menettelyt

Lain noudattamista valvoisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka on myös voimassa olevan lain mukainen valvontaviranomainen. Lisäksi säädettäisiin valvontaviranomaisen tehtävien hoidosta ja tärkeysjärjestyksestä. Valvontaviranomaisen olisi hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskiperusteisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Valvontaviranomaisen olisi pyrittävä parhaaseen valvonnan vaikuttavuuteen yhtäältä niin, että se suuntaa resurssinsa kulutuspalvelujen riskien tarkastelun perusteella tunnistettuihin, todennäköisimmin ja vakavinta vaaraa aiheuttavien kohteiden valvontaan, ja toisaalta niin, että se valitsee käyttöönsä sellaiset valvontakeinot, joilla voidaan saavuttaa laaja ja kattava vaikutus. Näitä tavoitteita voidaan pitää hyvinä ja perusteltuina.

Seuraamussääntely

-

Muut asiat

-

Linna Johanna
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Lainsäädäntö ja
hallinto/Yrityslainsäädäntö